

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ОДЕСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ЕКОНОМІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ**

Кафедра фінансового менеджменту та фондового ринку

РЕФЕРАТ
кваліфікаційної роботи
на здобуття освітнього ступеня магістра
зі спеціальності 072 «Фінанси, банківська справа та страхування»

за магістерською програмою професійного спрямування
«Фінансовий та страховий менеджмент»

на тему: «Управління фінансовою стійкістю фінансової установи»

Виконавець:

студентка центру заочної форми
навчання

Жук Валерія Олександрівна

(прізвище, ім'я, по батькові)

/підпис/

Науковий керівник:

к.е.н., доцент

(науковий ступінь, вчене звання)

Бичкова Наталія Володимирівна

(прізвище, ім'я, по батькові)

/підпис/

ЗАГАЛЬНА ХАРАКТЕРИСТИКА РОБОТИ

Актуальність теми. Забезпечення фінансової стійкості фінансових установ - необхідна умова ефективного функціонування економіки України. Але фінансова установа, як суб'єкт господарювання, заінтересована у найбільш прибутковому вкладенні наявних грошових ресурсів. Прагнення до максимізації прибутків зумовлює вкладення коштів в операції, що мають підвищений ступінь ризику. Отже, фінансова установа, здійснюючи певні операції, може зазнати ризику втрат та банкрутства.

Аналізу основних аспектів забезпечення фінансової стійкості фінансово-кредитних інституцій, зокрема комерційних банків, та їх ролі у ринковій економічній системі присвячені праці багатьох провідних вітчизняних та зарубіжних учених. У процесі дослідження були вивчені та узагальнені результати праць, авторами яких є українські вчені: Жердецька Л. В., Михайлюк Р. В., Майба В. В., Дзюбик О. В., Добринь С. В., Кривенко Л. В., Коваленко В. Є., Кочетков В. М., Мазурков В. О., Фіронова В. М., Костриченко В. М., Краснова І. Д., Якімова І. О.

Проблема забезпечення та зміцнення фінансової стійкості комерційних банків – не породжена сьогоденням, вона має корені й у минулому, складна та до кінця не розв'язана. В умовах наслідків світової фінансової кризи особливої актуальності набувають дослідження забезпечення фінансової стійкості комерційних банків, глибинних причин її порушення. Конструктивна роль таких досліджень полягає у їх спрямованості на розроблення цілісного підходу до оптимізації фінансового управління комерційними банками в умовах нестабільності і ризику, пошуку можливих шляхів досягнення динамічного стану фінансової стійкості та виходу на траєкторію стабільного зростання.

Комерційному банку в процесі діяльності постійно потрібно вирішувати дилему "прибутковість - ліквідність", від успішного вирішення якої багато в чому залежить його функціонування. Існування цієї проблеми зумовлене ризикованим характером здійснення багатьох банківських операцій. Суб'єктивні та об'єктивні чинники ринкового механізму суттєво впливають на банківську сферу, здійснюючи прямий чи непрямий вплив як на самі банківські установи, так і на клієнтів банку та його ділових партнерів. Надзвичайно високе значення банків в ефективно функціонуючій ринковій системі зумовлює такий стан справ, коли суспільство не ставитиме під сумнів платоспроможність та стабільність банківської системи, а депоненти та акціонери повинні мати повну впевненість у фінансовій стійкості свого банку. Таким чином, забезпечення фінансової стійкості фінансової установи, а саме комерційних банків на сьогоднішній час досить актуальне. Адже, одним з найважливіших факторів забезпечення довіри до комерційного банку є підтримання його фінансової стійкості.

Метою дослідження є обґрунтування теоретичних засад управління фінансової стійкості фінансових установ на прикладі комерційних банків та

розроблення основ механізму управління фінансовою стійкістю як форми її практичного забезпечення в сучасних умовах.

Завдання дослідження:

- а) з'ясування сутності фінансової стійкості фінансових установ на прикладі комерційних банків;
- б) визначення основних елементів та складових фінансової стійкості комерційних банків;
- в) визначення базових характеристик фінансової стійкості комерційного банку;
- г) аналіз та оцінка фінансової стійкості фінансової установи на прикладі комерційного банку ПАТ «Банк Восток»;
- д) визначення шляхів підвищення рівня фінансової стійкості комерційних банків.

Об'єктом дослідження є процеси забезпечення фінансової стійкості комерційного банку ПАТ «Банк Восток».

Предметом дослідження є теоретичні та практичні основи управління фінансовою стійкістю фінансових установ на прикладі комерційних банків і розробка рекомендацій щодо її покращення.

Методами дослідження є - структурний аналіз, первинні статистичні спостереження, групування та статистичний аналіз хронологічних рядів параметрів, побудова математичної моделі.

Інформаційною базою дослідження є Закони України, нормативно-інструктивні документи Національного банку України, статистична інформація по діяльності банківської системи України, опублікована Національним банком України та Асоціацією українських банків на інтернет-сайтах, фінансова звітність ПАТ «Банк Восток» за 2013 - 2017 роки, яка опублікована в поточних та річних звітах на офіційному інтернет-сайті банку.

Структура та обсяг роботи. Кваліфікаційна робота магістра складається зі вступу, трьох розділів, висновків, використаних джерел, додатків. Загальний обсяг роботи становить 99 сторінок, включаючи 15 таблиць, 13 рисунків, 5 додатків і список використаної літератури із 52 найменувань.

ОСНОВНИЙ ЗМІСТ РОБОТИ

У першому розділі ***«Теоретичні основи управління фінансовою стійкістю фінансових установ (на прикладі комерційних банків)»*** розкриваються теоретичні основи управління фінансовою стійкістю фінансових установ, аналізуються складові фінансової стійкості. Розглядаються ліквідність та платоспроможність комерційного банку як елементи фінансової стійкості.

У другому розділі ***«Аналіз та оцінка фінансової стійкості фінансової установи (на прикладі ПАТ «Банк Восток»)»*** дана організаційно-економічна характеристика ПАТ «Банк Восток», проаналізовано показники, що

характеризують фінансову діяльність банку, здійснено аналіз фінансової стійкості ПАТ «Банк Восток».

У третьому розділі *«Шляхи підвищення фінансової стійкості фінансових установ (на прикладі комерційних банків)»* представлені напрямки вдосконалення управління фінансовою діяльністю комерційного банку та зроблені пропозиції щодо підвищення фінансової стійкості комерційного банку ПАТ «Банк Восток». Розроблені підходи щодо управління фінансовою рентабельністю представляють практичний інтерес для ПАТ «Банк Восток» та прийнятні для впровадження у його подальшій діяльності.

ВИСНОВКИ

Варто зазначити, що досі нема єдиного загальноприйнятого тлумачення поняття «фінансова стійкість» комерційного банку та чіткого, цілісного механізму управління останньою.

Проте, фінансову стійкість комерційного банку слід розглядати як якісну характеристику його фінансового стану, котрий відзначається достатністю, збалансованістю та оптимальним співвідношенням фінансових ресурсів і активів за умов підтримання на достатньому рівні ліквідності й платоспроможності, зростання прибутку та мінімізації ризиків, і котрий здатний витримати непередбачені втрати і зберегти стан ефективного функціонування. Стійкий фінансовий стан забезпечує спроможність комерційного банку ефективно працювати, досягати окреслених цілей, протидіючи різноманітним ризикам у процесі діяльності на ринку фінансових послуг, а також зберігати та поновлювати життєздатність в разі раптового її порушення.

В Україні рівень капіталізації комерційних банків досить низький. Низький рівень капіталізації посилює ризики у діяльності банків, зменшує їхню здатність до перерозподілу коштів у масштабах економіки.

Фінансовій стійкості комерційних банків України на сучасному етапі найчастіше загрожують такі негативні чинники:

- триваючий цілеспрямований підрив їхньої ділової репутації;
- недосконала система набору кадрів для комерційних банків;
- надання клієнтам недостовірної інформації;
- використання фальшивих векселів, цінних паперів і гарантійних листів;
- неповернення виданих кредитів, правова неврегульованість цієї проблеми у сфері банківської діяльності;
- недосконала оцінка кредитних ризиків;
- відсутність систематизованих даних про несумлінних позичальників;
- маніпулювання кредитними картками, банкоматами;
- шахрайське вторгнення до банківських комп'ютерних мереж;
- витік конфіденційної інформації;
- недосконалість структур, що забезпечують внутрішню та зовнішню безпеку банківських установ.

З метою підвищення рівня капіталізації, як одного із пріоритетних чинників забезпечення фінансової стійкості, комерційні банки повинні прагнути

до збільшення власного капіталу перш за все за рахунок зовнішніх джерел, зокрема шляхом наступних способів:

- 1) емісія акцій;
- 2) емісія боргових зобов'язань (субординований борг).

Кожен з даних способів має свої переваги та недоліки, тому обираючи один із шляхів банк повинен раціонально проаналізувати ефективність їхнього застосування.

Дослідження було проведено за матеріалами комерційного банку ПАТ «Банк Восток». Публічне акціонерне товариство «Банк Восток» – універсальний банк, який надає повний спектр банківських послуг для приватних та корпоративних клієнтів.

Згідно з новими критеріями до першої групи належать банки, частка активів яких перебільшує 0,5% активів банківської системи. ПАТ «Банк Восток» входить до першої групи банків за класифікацією НБУ. Станом на 1 січня 2018 року розмір регулятивного капіталу Банку становить понад 659 млн грн. Станом на 31 грудня 2017 року Банк мав 38 відокремлених підрозділів: 35 відділень (Дніпропетровська, Одеська, Херсонська, Миколаївська, Львівська, Черкаська, Київська, Харківська, Полтавська, Запорізька області); 3 представництва у Києві. Для порівняння: станом на 31 грудня 2014 року – 26 відділень у Дніпропетровську, Одесі та Одеській області, Києві, Львові, Черкасах, Полтаві, Харкові, Херсоні, Запоріжжі), а також 4 представництва у Києві.

Переважна більшість із них є повнофункціональними відділеннями, що надають приватним та корпоративним клієнтам повний перелік стандартних та новітніх банківських послуг на найвищому рівні.

Аналіз складу та структури активів банку показав, що найбільшу частку сукупних активів займають кредити та зобов'язання клієнтів, а саме: у 2013 році цей показник складав 72,20 % усіх активів, а у 2014-2017 рр. цей показник знизився до 74,05%, 56,43%, 62,28% та 65,94% відповідно до кожного року.

На другому місці по відсотках до підсумку у 2013 році складала заборгованість інших банків, яка склала 14,18%. У 2014-2017рр. ситуація значно змінилася: кошти в інших банках склали , 15,46%, 23,17% ,14,44% та 7,62%. Відповідно цінні папери в портфелі банку до погашення склали 9,21% у 2015 р., а у2016-2017р. – 8,34% та 9,52%. Інші статті значної питомої ваги не мали.

Підбиваючи підсумок, можна сказати, що динаміка, склад і структура активів відповідає основним принципам і напрямам розвитку банку, але розвиток активів далі вимагає їх коригування в напрямі підвищення питомої ваги кредитного портфеля та портфеля цінних паперів й уповільнення темпів приросту інших активів.

Також був проведений аналіз ресурсів комерційного банку. Ресурси комерційного банку ПАТ «Банк Восток» містять у собі власний капітал і залучені на поворотній основі кошти юридичних і фізичних осіб. Ресурсна база банку була сформована в результаті проведення пасивних операцій, які в сукупності використовуються банком для здійснення активних операцій. Таким чином, капітальну базу банку по способу утворення складають дві основні групи: власний капітал (власні кошти) і залучений капітал або зобов'язання (залучені

кошти). Основними джерелами формування фондів депозитних ресурсів як основної частини зобов'язань комерційних банків є строкові депозити та кошти на вимогу фізичних та юридичних осіб.

Використовуючи дані балансів ПАТ «Банк Восток» були розраховані показники, що характеризують фінансову стійкість банку.

Таким чином, підсумовуючи наведений аналіз доходимо висновку, що ПАТ «Банк Восток» має стійку капітальну базу і достатньо капіталу для покриття втрат від прийнятих ризиків.

Для зміцнення своєї фінансової стійкості банк повинен систематично і реалістично визначати свої сумнівні активи й своєчасно забезпечувати необхідні мінімальні резерви для покриття можливих збитків.

Таким чином, банку необхідно розробити заходи, що сприяють підвищенню рівня прибутковості його активів та поліпшують фінансову стійкість банку.

Тому потрібно виділити такі основні напрямки підвищення доходів банку:

1. Створення та розвиток системи моніторингу доходів, який розкриває причини їх змін та дає змогу виявити резерви зростання прибутковості банківської діяльності, для збільшення якої необхідно: підвищувати процентні доходи, оптимально управляючи кредитним портфелем; збільшувати частку дохідних активів в обсязі загальних активів банку; забезпечувати зростання непроцентних доходів.

2. Удосконалення системи внутрішнього контролю у розрізі підсистеми контролю доходів і витрат, яке забезпечує підвищення якості і ефективності управління доходністю банку за допомогою своєчасного виявлення відхилень від запланованих результатів на усіх стадіях та рівнях процесу управління та термінового інформування відповідних підсистем управління про необхідність прийняття певних коригуючих дій щодо ліквідації порушень та запобігання їх появи у майбутньому.

3. Реформування бюджетування, що передбачає перегляд кількості бюджетних позицій. Потрібно проаналізувати доцільність передбачених позицій, можливо, що деякі з них можуть бути укрупнені за рахунок об'єднання, що також дозволить скоротити кількість часу, витраченого на процес бюджетування. Обов'язковою умовою перегляду традиційного підходу до бюджетування є взаємодія з іншими підрозділами.

4. Ефективне управління поточними пасивами, яке полягає в короткостроковому розміщенні тимчасово вільних коштів клієнтів на поточних рахунках в активні операції з метою підвищення доходів та процентної маржі банку.

АНОТАЦІЯ

Жук В.О. «Управління фінансовою стійкістю фінансової установи»

Кваліфікаційна робота на здобуття освітнього ступеня магістра зі спеціальності 072 «Фінанси, банківська справа та страхування» за магістерською програмою професійного за спрямування «Фінансовий та страховий менеджмент» – Одеський національний економічний університет. – Одеса, 2018.

У роботі розглядаються теоретичні та практичні питання управління фінансовою стійкістю фінансових установ на прикладі комерційного банку ПАТ «Банк Восток». Визначено сутність поняття «фінансова стійкість», здійснено аналіз ліквідності та платоспроможності комерційних банків як елементів фінансової стійкості.

Проведено оцінку фінансового стану та ефективності управління фінансовою стійкістю ПАТ «Банк Восток».

Розроблено шляхи підвищення фінансової стійкості комерційних банків.

Ключові слова: фінансова установа, фінансова діяльність, активи банку, пасиви банку, прибутковість банку, фінансова стійкість, ліквідність банку, платоспроможність банку

ANNOTATION

Zhuk V.O, "Managing financial stability of a financial institution"

Qualifying work for obtaining an educational master's degree in specialty 072 "Finance, Banking and Insurance" under the master's program of professional direction in "Financial and Insurance Management" - Odessa National University of Economics. - Odessa, 2018.

The paper deals with the theoretical and practical issues of financial stability management of financial institutions by the example of a commercial bank of PJSC Bank Vostok. The essence of the concept of "financial stability" is defined, liquidity and solvency analysis of commercial banks as elements of financial stability is carried out.

An estimation of financial condition and efficiency of management of financial stability of PJSC "Bank Vostok" is conducted.

The ways of improving financial stability of commercial banks are developed.

Key words: financial institution, financial activity, bank assets, liabilities of the bank, profitability of the bank, ., financial stability, liquidity of the bank, solvency of the bank